

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Praxis Episcopalis

Piasecki, Paweł

Coloniae Agrippinae, 1620

I.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61608](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61608)

P R A X I S

COMPENDIOSA
DE VISITATIONE.

CAPVT I.

De necessitate & vtilitate Visitatoris.

e. Epi-
scopum
10. q. 1.
Conc.
Trid.
sess. 24. c.
3. cum si-
mil. Soc.
de Visit.
nu. 1. &
num. 7.
de. Epi-
scopum,
& d. c. 3.
& c. si E-
pisc. de
off. ord.
lib. 6.
Conc.
Prou. 1.
& 4. cod.
c. decer-
nimus.
10. q. 1.
c. cauen-
dū 10. q. 3
Pauin.
de Visit.
R. 49. 10.

ISITATIO totius
suae Dioecesis ab E-
piscopis necessario
ac omnino facienda
est: quod aded ve-
rum est, vt neq; per-
sonalis impotentia
excuset: nam eo casu Episcopus per aliū
hoc munus adimplere debet: Et non tan-
tum necessaria, verū etiam maximē
necessaria, ac plenē debita Visitatio dici-
tur: Et ratio est, nō solū, quia ita sacris
Canonibus, & Concilijs iussū, & con-
suetudine introductum est; sed & quia
aliās Episcopus eorum, quae ad officium
suum spectant, cognitionem habere, &
per consequens illi satisfacere minime
potest: & etiam, quia contra charita-
tem facit, subditos saluberrimis visita-
tionis fructibus defraudans. Hinc est,
quod mortaliter, atque grauissimē pec-
cat Episcopus, qui in hoc munere negli-
gens est; & non solū mortaliter pec-

cat, quando totius Dioecesis visitationē;
verū etiam, quando eius, saltem nota-
bilem partem negligit, vt visitationem
Monialium: non enim tantū visitare,
sed totam Dioecesim plenē visitare te-
netur: & plenē intelligo, non solūm ra-
tione loci, vt in Constitutione Innoc. 4.
habetur; sed etiam ratione actionis per
ea, quae infra in capitulo proxime sequē-
ti dicemus.

Hinc etiam est, quod ius visitandi, ne-
que remitti, neque praescribi potest, &
ne visitatio praetermittatur, neque pro-
curatio.

Vtilis autem admodum, imō vtilis-
sima est visitatio: nam in ijs, quae ad fami-
liae gubernationem, ac regimen spectat,
vtilitatem maximam domini praesentia,
ac visitatio praestat: Vnde interrogatus
Pindarus, quae fruges maximē pinguefa-
cerent equum, oculus inquit domini:
quod autem sterquilinum agrum plu-

Soc. n. 7.
Fusch. de
Visit.
lib. 1. c. 1.
num. 11.
gl. Scaliij
in Cle.
2. de stat.
Mon.
Soc. nu.
7. c. 1. de
conf.
lib. 6.

c. cū ex
officij de
praescrip.
Socia.
nu. 17.
cum seq.

Philos.
eco-
nom.
Soc. n. 3.

A rimum

rimum pinguefaceret, vestigia, respon- dit, domini.

Ad conseruationem autem, atque ad augmentum Ecclesiasticæ disciplinæ visitationem inæstimabilem vtilitatem afferre, ipsa experientia docet.

Idem etiam maximè apparet in disciplina Monastica, & regulari: vnde non immerito dici solet, tria in suo rigore cõgregationem Carthusianam diu conseruasse, nempè silentium, solitudinem, & visitationem: contra verò inter alias causas, quæ recensentur, excidij,

Clemen. 2. de stat. Mon.

Abb. Sphan.

atque exterminij religionum Germaniæ, hæc vna est, quia non visitabantur. Et (vt paucis expediam) visitatio adeo vtilis, & necessaria est; quia, nisi visitarentur, vt inquit Hof. animæ periclitarentur. Et hinc est, vt idè ait, quòd de iure, seu de cõsuetudine tot sunt Visitatores ordinarij, videlicet, Archipresbyter, Archidiaconus, Episcopus, Archiepiscopus, Legatus, & Papa, vt nempè cautius curentur animæ. Vtilitas etiam Visitationis ex nunc de eius scopo dicendis plenius patebit.

de cau. exter. relig. Germ.

Hof. in sum de of. Arch.

CAPVT II. De scopo Visitationis.

CVM Visitator, medici, amici, & pastoris personas præcipuè sustinere videatur, præcipuus erit visitationis scopus infirmitates curare, miserorum necessitates subleuare, subditorumque actiones vnire, ac regulare, vt S. Ant. latè, ac pulchri è demonstrat.

S. Ant. in lum. par. 3. tit. 21 c. 5. P. auin. par. 1. q. 1.

Vel breuius, vt ex P. auin. colligitur, Visitationis scopus est, reformatio status Ecclesiarum, personarum, ac rerum Ecclesiasticarum, nec non morum Laicorum, ad Dei optimi maximi honorem, animarumque salutem.

sess. 22. c. 5.

Vel vt in sacro Conc. Trid. habetur, vt quæ ad Dei cultum, ad animarum salutem, & ad pauperes sustentandos instituta sunt, visitatores cognoscant, & exequantur.

sess. 24. c. 3.

Vel, vt in eodem specialius dicitur, præcipuus visitationis scopus est sanam, orthodoxamque doctrinam expulsis heresibus inducere, bonos mores tueri, prauos corrigere, populum cohortationibus, & admonitionibus ad religionem, pacem, innocentiamque accendere; cæ-

teraque prout locus, tempus, & occasio feret, ex visitantium prudentia ad fidelium fructum constituere.

Debet etiam Visitator maximè prospicere, vt Ecclesiæ, quæ reparatione indigent, reparentur, & cura animarum, alijsque debitis obsequijs non fraudentur: & quæcunque ad Dei cultum spectant, diligenter curentur, atque ijs, vbi oportet, prouideatur, sed licet Visitator hæc omnia maximo studio curare debeat, hoc tamen præcipuè, vt Ecclesiasticorum mores, & actus reformentur; qui aliorum in omnibus forma, & exemplū esse debent; & à quibus tanquam ex fonte ferè omnia bona, & mala scaturire experientia demonstrat.

Conc. Trid. sess. 7. c. 5. Sess. 22. c. 5.

P. auin. par. 1. q. 1.

Et ex his omnibus simul iunctis non solum præcipuus, sed totus visitationis scopus habetur:

Ex prædictis autem duo præcipuè inferuntur, quæ maximè Visitatores obseruare, ac semper meminisse debent: Primū est, Visitatorem non se ipsum, id est, non vtilitatē, non cõmodum, non hono-

e. cum
Aposto.
e. pro-
curatores
de consi-
bus.

Carth.
in opus-
ul. de re-
gim. Ar-
chid. c.
27.

honorem proprium querere debere; cū hic nullum de hoc verbum habeatur; sed ad Dei cultum, ad animarumque salutē pertinent; hoc est, non quæ sua sunt, sed quæ sunt Christi. Alterum est, Visitationem, cum res tantiponderis sit, non negligenter, & remissè, vel, quod peius est, iniuste tractandam esse; sed omni diligentia, & iustitia: nam ex eo, quod visitationes remissè, seu negligenter, atq; iniuste fiunt, rigor disciplinæ, vigor iustitiæ, conuersatio bona lamentabiliter, ac maximè pereunt: ita ex eo, quod diligenter, ac iuste fiunt, disciplina, iustitia,

conuersatio in subditis virtuosa præcipuè conseruantur, ac florent. idè non immeritò redarguuntur illi, qui tanquam cursores, & rhedarij sic celeriter se expediunt, vt eis tres, & quatuor Ecclesias in die vidisse sufficiat.

Fusch.
lib. 1. c. 1.
sub n. 11.

Et damnum, quod huiusmodi visitationes, (si eas visitationes, & non potius visitationis cortices, appellare volumus) afferre solent in vnus collegiatæ visitatione expertus sum: nam statim, vt fatebantur ibi omnes, post quandam visitationem omnis disciplina corrui, & etiã residentia in choro fuit intermissa.

CAPVT III. Visitator qualis esse debet.

De qua-
litate
Visitan-
tium
latè
Pau. p. 1.
quæst. 1.
Pet. p. 1.
q. 4.
Fusch. li.
1. c. 3. E-
piscop.
Com. de
visit. lib.
1. c. 4.
e. disci-
plina.
dist. 45.
cum
simil.

VISITATOR, qui alios reformare intendit, ipse prius talis esse debet, quales alios esse cupit; præcipuè autem in actu visitationis, non solum omni vitio, ac vitij suspicione carere; verùm etiam se omnibus virtutibus ornatum, cumulatūque præbere debet.

Charitatem præcipuè erga omnes habeat, ita tamen, vt illam cum iustitia exerceat; & vbi seueritate opus sit, ita illa vtatur, vt cum charitate semper coniuncta esse cognoscatur. grauitatem in omnibus, maximè verò in verbis, gestibus, & vestitu conseruet, ita tamen ne humanitatis obliuiscatur suæ, &c.

Sit iustus, non respiciendo qualescunque personas: neque amicorum commoda, neque inimicorum dispendia querat; sed tantum honorem Dei præ oculis gerat, sit sapiens, & prudens, ne modica moueatur suspicione, quæ sapientis animum immutare non debet; neque hæset, vbi non est hæsitandum. In omnibus, maxime in arduis, tria præcipuè

semper attendat, videlicet, quod liceat secundum æquitatem, quod deceat secundum honestatem, & quod expediat secundum vtilitatem. Sit fortis, vt viriliter agat; neque desperet, si maximis difficultatibus, & persecutionibus sit circumseptus: sed pro viribus faciat quicquid potest, meliora semper sperando. Sit diligens, vt citò (sicut tamen res exigat) se expediat. Maximè verò in principio seueritate, in progressu diligentia, in fine iustitia vtatur: sed cum seueritate sit lenitas, cum diligentia prudentia, cū iustitia denique pietas, & misericordia secundum diuersitatem casuum. Sit secretus ipse, curetq; Notarium, & alios esse secretos, ne occulta; præcipuè Clericorum, laicis præsertim sine necessitate prodantur. Rectè sciat, & memoria iugiter teneat, quales facultates habeat, ne concedat, quod nõ potest; neq; neget, quod honestè concedere debet: omnia autem gratis concedat, nec non à Notario concedi faciat, ea videlicet, quæ

A 2

tunc

4
 Conc. tunc in actu visitationis expediuntur.
 Prou. 2. Eligatur ergo in Visitatorem Sacer-
 tit. 1. de dos secundum Concil. Prouin. aliàs vbi
 eret. 6. c. Episc. Sacerdos aptus haberi non potest, saltē
 copum. Diaconus (& licet hoc non sit omnino
 10 q. 1. de iure communi necessarium, est tamen
 Tur. admodum conueniens) vir probus, gra-
 Crem. in uis, & prudens, Iurisperitus, & in Con-
 d. c. epif. cilij; necnon in functionibus, ac rebus
 copum.

Ecclesiasticis benè versatus; & ad exhor-
 randum aptus, ita vt docere, inquirere, S. Ant. d.
 ac corrigere valeat: & vbi vnus non suf- e. s.
 ficit, plures eligi possunt. Si verò Visita- d. c. epif.
 tator nequam sit, officioque suo perpe- copum.
 ram ac peruersè fungatur, Notarius, & Pavin.
 alij officiales id superioribus propalare p. 2 q. 2.
 tenentur. Episcopus autem tenetur de Arch. in
 excessibus Visitatoris. c. si epif.
 off. ordi. lib. 6.

CAPVT IV.

Quando, & quoties visitandum sit.

Concil. VISITATIO totius Diocesis sin-
 Trid. ses. gulis annis fieri debet; vel si prop-
 24. c. 3. ter eius latitudinem, tota quotannis vi-
 cum si- sitari non poterit; maior saltē pars vi-
 mil. sitari debet, ita tamen, vt biennio to-
 Soci. la. ta compleatur, etiam si non esset ne-
 tē n. 27. cessitas visitandi: iterari autem eodem
 cum seq. anno sine causa visitatio non debet; si
 Doc. in quis tamen sæpius visitare voluerit; se-
 d. c. 1. & mel tantum procurandus est, in alijs; ve-
 in Clem. rò visitationibus recipietur, vt hospes:
 2. de stat. nisi id sibi ex privilegio, vel ex consue-
 Mon. tudine comperat: quod de eodem Visita-
 Pavin. tore eadem ratione visitante intelligi-
 p. 1. q. 4. tur: nam si alius vel idem ipse à summo
 Socin. in Pontifice delegatus, vel Visitator inferi-
 prz cit. loco. or pro sua iurisdictione visitasset, Or-
 Abb. in dinarius etiam eodem anno, vt Ordina-
 cap. nu- rarius visitare potest; ab illis tamen puni-
 per de tos iterum punire nequit; sicut etiam ab
 censib. Concil. illis absoluti innocentiam suam iterum
 Trid. ses. demonstrare minimè tenentur. Et licet
 24. c. 3. tota Diocesis, vt supra tamen dictum
 cap. de est, possit, & debeat quotannis visitari;
 his de non tamen debet Visitator illa loca, quæ
 accus. alterius anni visitare; quia in visitatione
 nihil corrigendum esset: neque etiam,
 nisi absoluta, atque perfecta visitatione

totius diocesis debet Visitator reitera-
 re vnus loci visitationem, nisi ex causa, Doct. in
 eodem videlicet anno; aliò enim anno d. c. 1. &
 poterit visitare, cum visitationi illius in d. Clem.
 anni per exitum renunciauerit: nisi for- 2. & in c.
 tē, vbi propter diocesis latitudinem in sin-
 biennium requiritur: sed quamuis pos- gulis, de
 set; conducibilis tamen erit, inpri- stat. Mo.
 mis illa loca visitare quæ diutius vi- d. c. 1.
 sitata non fuerunt, & quæ visitatione Pavin.
 magis indigent. Et si commodè, vel p. 1. q. 7.
 abique difficultate ad vnamquamque
 Ecclesiam accedere non poterit, de plu-
 ribus locis ad vnum congruè Clericos de. n.
 & laicos studeat conuocare; ne in illis
 visitatio postponatur. Impedimentum
 autè legitimū non est paupertas loci; sed
 quando propter niues, vel glacies, aliaue
 legitima arbitrio boni viri impedimen-
 ta Visitator ad illa minimè accedere po-
 test. Quo autem tempore faciendā sit
 Visitatio, communiter concludunt Do-
 ctōres posse semper fieri, licet commo-
 dius fiat tempore æstatis, maximè col-
 lectis fructibus: verū in hoc conside-
 randa est in primis latitudo Diocesis: nā
 vbi satis lata est, non est distinguendum
 tempus, nisi quādo Parochi aded in fun-
 ctionibus Parochialibus detinentur, vt
 nullo

nullo pacto visitationi incumbere queant, nisi cum Parochianorum, atque cultus diuini detrimento: ubi verò Diocesis lata non est: tunc aliquando expediens erit visitare tempore mensis; quando videlicet impensa faciendæ sunt circa Ecclesias restaurandas, amplificandasque, & ad elemosinas faciendas promptiores sunt: aliquando verò utilius erit alio tempore, quando videlicet laici minus occupati sunt; quia eo casu illorum, quæ in Parochia prouisione indigent, maior cognitio haberi potest. Habenda est etiam ratio locorum visitandorum, præcipue propter aeris intemperiem. Et quia dictum est Visitacionem nequaquam faciendam esse, quando in actionibus,

functionibusue Parochialibus maximè Parochi occupantur, etiã si lata sit Diocesis: idèd hac de causa scriptum est, intermittendas esse visitaciones per octo dies ante, & post Pascha Resurrectionis, & rursus à festo Ascensionis vsque ad octauam Corporis Christi; nisi aliqua vrgentissima causa sit. Est etiam intermittenda, seu complenda Visitatio à Natiuitate Domini vsque ad congregationem Vicariorum foraneorum ante septuagesimam habendam: eo enim tempore præparacioni visitacionis anni ineuntis maximè incumbendum est. Intermittenda quoque est visitatio per quindecim dies ante Synodum, quo tempore Congregationes Visitatorum frequenter haberi debent.

Instru.
Vifi. fol.
50.

Instru.
Vifi. fol.
50.

C A P V T V.

Quando autem quis visitare dicatur.

QVANDO autem quis visitare dicatur videndum est: hoc enim vltra causam procuracionis scire expedit: quia aliquando Canonici Visitatores deputantur, qui pro interessentibus in choro haberi solent quando visitant, vel visitacionis occasione eo tempore impediuntur, occupantur. Est ergo communis Doctorum conclusio, quod quis dicitur visitare, quando pro negotio communi, pro cultu diuino, & pro animarum salute vadit; Ideo si Prælatus vadit ad loca visitanda gratia consignandi, vel confirmandi pueros tantum, vel consecrandi Ecclesiam, vel pro Clericis ordinandis, vel similibus, vel pro quocunque alio communi negotio, vel quia multos tangit, intelligitur visitare. Item ubi fit aliquid pro animarum salute, aut pro cultu

Diuino, ampliando, vel pro statu Ecclesie melius reformando, secus autem quando vadit pro expeditione causarum; ita dicunt simpliciter Doct. Ego vero arbitror visitacionem, accipi bifariam, in proposito, strictè videlicet, & secundum communem vsum loquendi, & largè; & distinguendum esse inter casus late aut strictè interpretandos; & ubi faciendæ esset lata interpretatio Episcopus vadens causa confirmandi pueros, Ecclesiam cõsecrandi, ordines conferendi, posset dici visitare, secus ubi faciendæ esset stricta interpretatio, vt ubi esset præiudiciũ tereij; Ideo in S. Cong. Conc. Trid. declaratum fuisse dicitur in vna Tudert. Episcopũ exeuntem per oppida, vt tantũ Sacramentum Confirmationis cõferat non esse procurandũ, licet multi

A 3

gra-

Arch.
& alij in
de 1.

6
 graues Doctores contrarium asserant, quorū opinio potest verificari, quando non potuit huiusmodi functionem in visitatione expedire, & sic prout est residuum propriè visitationis; nam cōmuniter Docto. concludunt, Visitatorem posse reuerti ad perficiendam visitationem, & esse, eo casu procurandum; & sic in casu fictæ interessentiz in choro, qui strictè interpretari debet, intelligendum est de propria visitatione; quando videlicet quis habens auctoritatem visitandi, functiones quæ ad extrinsecam correctionem, morumque emendationem, ac Ecclesiarum restaurationem, & huiusmodi principaliter exercet: alioquin missus ad confessiones alicuius populi audiendas, etiam ipse visitare diceretur, quod in hac materia praxis non ad-

mittit; nisi fortè in actu visitationis, quando videlicet esset cum Visitatore, & dixi principaliter; quia si ex alia causa abesset, non haberetur pro interessenti; sicut etiam vbi non esset canonica visitatio. Ita etiam stricta interpretatio facienda esset, quo ad obligationem visitandi: quia nō diceretur satisfacere huic muneri Episcopus, qui per totam Diocesim iret gratia confirmandi pueros tantum, vel etiam ordines conferendi, & alias huiusmodi functiones exercendi, quæ correctionem principaliter nō intendant: minusque satisfacere arbitror, qui vt hominibus forsan visitare videatur, superficialiter visitant per ea *quæ supra diximus*.

Et notandum est, actus visitationis illos dici, qui in loco visitato fiunt.

Arch. &
 plerique
 alij in d.
 c. 1.
 in d. c. 1.

Arch. in
 c. 1. de
 Cleric.
 non re.
 fid. lib. 6.

Fedet.
 de Sen.
 cōs. 148.
 num. 3.

CAPVT VI.

Quæ ante Visitationem generalem agenda sunt.

EDICTVM de Visitatione per mensem ante proponendum, & à Parochis publicandum.

Literæ pastorales de Visitatione ad populum, quas duobus ante Episcopi aduentum proximis diebus festis Rector, vel alius Ecclesiæ Præfectus infra missarum solemniam, dum populi frequentia adest, de scripto recitet.

Literæ excitatoriæ ad Vicarios foraneos.

Arsidux Congregationes Visitatorum pro vtili progressu Visitationis.

Diligens inquisitio Visitatorum, & Vicariorum foraneorum præcipuè circa abusus populi, necessitates Ecclesiarum, & vsurpationes bonorum iurium Ecclesiæ.

Oratio quadraginta horarum ad præscriptum institutionum.

Delegatio, vnius, vel plurium sacerdotum ad oppida præcipuè insigniora ad audiendas confessiones cum facultate absoluendi à censuris & à casibus reseruatis, & ad disponendum populū profectu visitationis, ad aliaque facienda iuxta iussum ipsius Episcopi.

Distributio negotiorum inter Coadiutores, seu Ministros in Visitatione.

Recognitio Ordinationum saltem duorum præcedentium annorum.

Recognitio scripturarū in Archiuo ad singulas plebes visitandas pertinentium.

Collectio memorialium opportuna ex ipsis scripturis.

Præ-

Præterea ubi sit Visitatio Pontificalis, & solemnis, paramenta Episcopi, & alia ut in Pontificali.

Famio-
pat. 1.
c. 45.

Synodus verò, quã vnum ex præparatorijs dicit esse *Pauu.* non præparatorijs sed actio principalis per se existit: habet tamen symbolum cum Visitazione.

Hæc præparanda sunt à Visitatore, quæ autem sequuntur à visitandis.

Diligens cura Parochorum, Vicarij præsertim foranei, vt omnes qui sacramentum Confirmationis susceperunt sūt,

& reliqui omnes fideles obuiam ordine prodeant Episcopo aduentantis; ac stans hymnorum psalmodiarumque precibus illum tanquam Christi vicem gerentem excipiant, & vt semper tempore visitationis frequentissimi adsint.

Petr. p. 1.
c. 3.
Fusch.
lib. 1.
c. 4.
Conc.
Prou.
4. co.

Ornatus Ecclesiæ, suggestus, & sacristiæ, signum solemnium campanarum sono pridie diei visitationis, & quando Episcopum aduentari explorauerit.

Ex his tamen quædam ad solemnem, & Episcopalem visitationem tantum spectant, quæ facile dignoscuntur.

CAPVT VII.

Delegatio, & facultates Visitoris.

CAROLVS

Nota. n.
diocesis
est iusta
caus., vt
Prælati
per aliū
visitare
possit.
gl. in c.
procura-
tionis.
de cen-
sibus.
Pauin.
par. 1.
q. 3.

DEI, & Apostolicæ sedis gratia Archiepiscopus Mediolanen. Ecclesiæ, & c. Dilecto nobis in Christo R. D. N. I. V. D. Sacerdoti Ariminen. salutem, & benedictionem à Domino. Quoniam animaduertimus non posse per nos ipsos solum Diocesis nostræ, quæ iogelatæq. patet visitationem ad constitutum biennij tempus ex sacri Conc. prescripto plene absolui: idcirco in eam deliberatione venimus, & quo diligentius, & visitationem vniuersam absoluamus; & in executionis vsum perpetuo salutaria decreta inducimus, Ecclesiasticos aliquos homines, spectata morum probitate, prudentia, doctrina, disciplinaq. vsuperitos delegerimus: quamobrem nos tua, & c.

Vbi plu-
res visi-
tatores
etigun-
tur.

Hoc proceum accomodatur, quando Diocesis lata est, ubi autem ex alia causa fiat delegatio, exprimentanda est illa causa, vel saltem in genere dicendum est, se varijs impedimentis detineri, & deinde prosequendum est.

Quamobrem nos tua in primis pietate, charitate, & prudentia, integritate, &

peritia confisi, sperantesq. inde fore, vt qua tibi tuaq. visitationi, & promotioni commiserimus, mandauerimusue; ea per te bene agatur; te etiam vnum ex his quos delegimus, nostra Archiepiscopali auctoritate, omnique meliori ratione, his literis promotorem, presectam, Visitatoremq. nostrum declaramus, decernimus, atque constitutum, facultatibus tibi vt infra attributis.

Vbi plu-
res sunt
Visita-
tores.

Primum igitur hoc tua charitati, prudentia, & sollicitudini delegamus, atque committimus, vt nostro nomine, nostraq. tum ordinaria, tum Apostolica nobis in hoc visitandi munere, vel canonum iure, vel Pontificis sanctionibus, vel sacri Concilij Tridentini decretis delegata auctoritate Urbis, & Diocesis nostræ Mediolanen. visitationem diligenter, & accurate obeas; nempe Ecclesias omnes, & singulas, maiores, & minores, Collegiatas, Parochiales, & quæ sine cura sunt, capellas, etiã Monasterijs exemptis iure vniõnis adiunctas, & earum item Sacerdotes, & Clericos, quo ad Parochialem curam Sacramentorumq. admi-

administrationem attinet, ac decretorum executione, siue Regul. siue Sæculares in illis ipsis Monasterijs, Ecclesijsue curâ gerentes; In oratorijs, quous hospitalia, collegia, sodalitia, confraternitatesue laicales, seu scholas, aliove quouis nomine nuncupatas, etiam in Ecclesijs Regularium, etiam exemptis, quoad executionem ultimarum voluntatum; Eleemosynas etiam montis pietatis, aliorumque piorum locorum, tam virorum quam mulierum fabricas, scholas, etiam librarias, & publicas bibliothecas, & artes impressoria officinas, ac præterea non solum Ecclesiasticos homines; sed etiam populos cura nostra commissos sedulo, pleneque visites, ac visitare studiosè cures: & quicquid quavis ratione corruptum, seu deformatum animaduertes, corrigas, & reformes, & ad iuris, decretorumque sacri Tridentini Concilij, aliorumque Prouincialium, & dioces. Mediolanensium conciliorum, edictorum, instructionum, ac ordinationum quarumcunque per nos, & de mandato nostro promulgatorum, & publicarum, præscriptam normam, & regulam dirigas, reducas, & reformes: & in omnibus, quæ ad sanctam sacramentorum administrationem, ad cultum diuinum augendum, & ad Ecclesias reparandas, & ampliandas, aut ad clerici, ecclesiasticorumque hominum vitam, & studia, aut ad mores populi, aut ad piarum voluntatum executionem, aut ad rectam gregis Christiani institutionem, ad omnem denique Christiane vite conformationem, animarumque salutem pertinent, consulas, geras, agas, quæ necessaria atque opportuna sunt. De criminibus, delictis, excessibus contra reos inquiras, aut si expedire censueris eorum nomina ad nos, Vicariumue nostrum deferas, crimina perspicua, manifesta, notari autè, de quibus queri inquiriue opus non est, liberè corrigas, pœnamque condignam pro personarum ratione, proque

delicti grauitate, ex canonum iure, ac decretorum, edictorumue nostrorum præscripto irrogas, atque summas: ac perinde ex autoritate Apostolica nobis concessi potestatem, ac facultatem tibi damus citandi, inhibendi, agendi, prosequendi, procedendi ac de plano sine strepitu, formaque iudicij, manu regia, sola facti veritate inspecta, etiam nullis seruatis ordinibus, ac terminis, quos in Archiepiscopali foro seruari, vel instituti, vel moris, stitue est.

De omni præterea, & quacunque causa extraiudicialiter etiam agere, audire, cognoscere, & decidere, licere tibi volumus, & concedimus.

Causas item coram Vicarijs, qui in vrbe vel in Diocesi sunt, præterquam generaliter pendentes, in quocunque statu illa sint, auocandi, reassumendi, ac eisdem inhibendi potestatem damus; Vt quoque contra omnes & singulos, qui quouis vilo modo deliquerint, vt tibi videbitur, agendi, eosdemque vt iudicio personaliter sistat pœnis, multis, etiam censuris Ecclesiasticis prepositis, monendi, sique non paruerint, pœnas multas, censurasque huiusmodi subisse declarandi: Rursus etiam illos contumaces, & alios quoscunque & in his, & in alijs omnibus, quæ vel vniuersè, vel speciatim mandauimus, parere recusantibus, & eorum quemlibet, tum pro manifesta offensa, tum etiam pro libertatis & immunitatis iurisdictionis, Ecclesiastica defensione, & conseruatione sulimandi, & promulgandi easdem pœnas iterum atque iterum sancienti, grauiores, etiam irrogandi, interdictionem Ecclesiasticam imponendi, brachium sæculare si opus fuerit, implorandi, & vt iuris erit, detinendi, carcere coercendi, multandi, absolueni, & omnia denique, & singula agendi, gerendi, statuendi, decernendi, mandandi, exequendi, quæ ad Dei gloriam, & animarum salutem expedire censueris, liberam, integram,

Si Episcopus
habet
huius
modi
auctoritatem.

Vbi sunt
plures
Vicarij.

In dioc.
ces. Me-
diol.

gram, amplam, atq̄ omnem facultatem, tum nostra ordinaria, tum auctoritate Apostolica nobis delegata his literis tibi e-
largimur, concedimus, ac impartimur: & eos, ac omnes alios delinquentes nobis subditos, auctoritate etiam nobis à sacro Concilio Tridentino tradita, ab omnibus casibus nobis reservatis, ac quibuscunque censuris, suspensione, interdicto etiam generali à iure, vel ab homine, ex quacunque causa quas & quos nobis reservauimus, exceptis istis, qua à nobis aut à Vicarijs nostris Urbani fulminata & inflicta fuerint per te ipsum, seu per alios imposta penitentia salutari, gratis in utroq̄ foro absoluen-
di, liberandi, ac relaxandi auctoritatem concedimus, ita tamen, vt facultatibus praedictis absoluen-
di vt non possis, nisi in actu ipso visitationis extra Ciuitatem, & cum personis, & hominibus incolis illius plebis, cuius visitationi tunc incumbis.

Iuramentum verò ab omnibus medicis, ac fidei professione à quibuscunque, confessa-
rijs, Concionatoribus, ludimagistris, ac ab alijs tam publicè, quam priuatim artium liberalium exercentibus, ac bibliopolis, & impressoribus iuxta formam tabellarum, & decretorum nostrorum prouincialium, & diocesanorum recipias, remittent esq̄, omnes ab officio, donec praefatum iuramentum, fideique professionem respectiue praestiterint, suspendas; eos verò, qui paruerint absolute à penis, & à censuris absolueres, & libera-
re possis, necnon profitendi, ac docendi facultatem dare per bimestre, quo spatio elapso à nobis impetrent. Ecclesias verò qua ob vetustatem, vel aliter collapsae sunt, & ob eorum inopiam nequeunt instaurari, demoliendi ad praescriptum ordinationam nostrarum ac Visitacionis Apostolicae, decretorumque diocesanorum, illasque ac illarum materiam in profanos vsus non sordidos, erecta tamen ibi cruce, ad praescriptum sacri Concil. Trid. conuertendi, tibi fa-

cultatem tribuimus.

Necnon beneficiorum quorūcunque, vacantiū fructus, qui supersunt, solutis omnibus oneribus, ne in diuinis destrudentur, ac fabricarum redditus, in vsus eiusdem Ecclesia altarisue necessarios & vtilis, etiam suppellectilem Ecclesiae, prout tibi expedire magis visum fuerit, ex praescripto sacri Concilij Tridentini, & decretorum diocesanorum expendi cures, ac in illis beneficijs Ecclesiasticis Parochialibus per obitum, vel per resignationem, etiam in curia, seu aliter quomodocunque vacantibus, etiam reservatis, vel affectis, statim habita notitia vacationis Ecclesiae, idoneum in ea Vicarium cum congrua tuo arbitrio fructuum portionis assignatione, qui opera ipsius Ecclesiae vacantis sustineat, constituas: Vicecuratosq̄, Capellanos, Confessores, ac Predicatores, vbi opus esse cognoueris ad bimestre duntaxat, deputes. Necnon informationes assumendi in causis ad sanctum officium Inquisitionis spectantibus contra quorumcunque Regulares procedendi vsque ad sententiam exclusiue, iuxta formam breuis, ac in ipsa Visitacione extra Ciuitatem de causis sponsaliorum inter personas illius plebis, quam tunc visitabis, cognoscendi, denuntiationesq̄, etiam iuxta eiusdem sacri Concilij dispositionem remittendi, quacunque, Ecclesiae Sacramenta ministrandi, Verbum Dei predicandi, Ecclesias quoque & cœmeteria polluta, adhibita aqua per nos benedicta, reconciliandi, corporalia, & paramenta Ecclesiastica quacunque benedicendi, ceteraq̄, omnia in praemissis, & circa ea necessaria, seu quomodolibet opportuna, gerendi, & exequendi plenam, amplam, omnimodam facultatem, qua possumus, tam ordinaria quam Apostolica à nobis delegata auctoritate tenore praesentium tibi damus, concedimus, & impartimur.

Vbi plures sunt Vicarij.

Vbi Episcopus auctoritatem habet.

Vbi id decretum est etiam Visitacione Apostolica.

Mandantes omnibus, & singulis Vicarijs nostris, Archipresbyteris, Archidiaconis, Prepositis, Primicerijs, Decanis, Canonicis, Capitulis, Parochis, Rectoribus Ecclesiarum, Altariumue Capellanis, Clericis, quibuscunq; ceteris, cuiusuis generis beneficia Ecclesiastica obtinentibus, & locorum item piorum curatoribus, prescctis, atq; administratoribus, vniuersitatibus, alijsq; omnibus & singulis, ad quos spectare villo modo potest, vt te Visitatorem per nos vt supra, delectum, & constitutum recipiant, tuisq; monitionibus, preceptis, decretis, ac iussu pareant, pœnis propositis etiam pecuniarijs, interdicit, suspensionis, & excommunicationis in subsidium pro contumacia, culpaue grauitate, arbitrio nostro, vel tuo, declarandis, irrogandisq; ac locis pjs applicandis, Magistratibus vero, & Iudicibus, alijsq; Officialibus Curie secularis, tam in ciuitate, quam in Diocesi, nec non vniuersitatibus, communitatibus, & alijs ad quos spectat, in virtute sanctæ obedientie precipimus, & man-

damus, vt quoties fuerint requisiti, tibi pro premissorum executione assistunt, omnemq; fauorem, opem, & auxilium etiam brachij secularis prompte, ac efficaciter prestent, atque exhibeant. Hanc vero visitationis delegationem ceteras omnes facultates his nostris Archiepiscopalis literis, vel vniuersè vel speciatim concessas ad biennium tibi suffragari volumus. In quorum fidem presentes literæ nostræ, & Cancellarij nostri infra scripti subscriptione, ac sigilli Sancti Ambrosij impressione munitis fieri iussimus.

Dat. Mediol. Cal. 3.

N. Archiepiscopus.

Locus sigill.

N. Cancell.

Hæ sunt facultates, quas mihi concessit sanctæ mem. Carolus Card. S. Prædix Pastorū exemplar, ac Ecclesiæ disciplinæ restitutor, cuius memoria in sempiternum erit, quæ secundum qualitates Visitatorum ampliari vel moderari possunt.

C A P V T VIII. Edictum de Visitatione.

N. Dei, & Apostolicæ Sedis gratia, & c.
Episcopus.

CUM ad nostri Pastoralis officij rationem Visitationis cura ita pertineat, vt ex sacrorum Canonum iure, & Conciliorum decretis prætermittè neq; possit, neque debeat nos illud à nobis debitum munus omni, qua maxima possumus diligentia, Deo iuuante aggredi, atque perficere cupientes, perutile fore existimamus omnibus, & singulis iurisdictionis nostræ fidelibus, ceterisq; quorum id interest hoc significare; In eam verò

curam ita incumbemus, & ordinaria nostra auctoritate accuratè visitemus oēs, & singulas has Mediolanenses & Ciuitatis, & Diocesis Ecclesias, Metropolitanam nostrā, Collegiatas, earum item capitulalium personas, curatas præter ea Ecclesias, etiam eas, quæ ipsi Metropolitanæ, Collegiatis, alijs Ecclesijs, Monasterijs, Collegijs, aut pijs quibusuis locis annexa sunt. Monasteria item, quæ cōmendata sunt, Abbatis, Prioratus, siue prepositura,

itura, aliouè nomine nuncupata, in quibus non viget regularis obseruatiua, cetera quoque beneficia curata, ac non curata, secularia, regularia, quouis modo commendata, etiam si exempta sint, Ecclesias item quascunq; quauis ratione exemptas, quæ in nullius Diœcesi sunt, quibus Metropolitana nostra propior sit, quàm alia Cathedralis Ecclesia, omnes denique Ecclesias non curatas, Capellas, Oratoria, Hospitalia, Collegia quacunq;, Confraternitates Laicorum, Montes Pietatis, pia loca omnia quamuis exempta sint, etiã ad Laicorum administrationem pertinentia. Moniales etiam quæ Sanctæ Sedi Apostolica immediate, & Regularibus subiectæ sunt, quo ad clausuram, Monasteria insuper, in quibus cura exercetur animarum in yis, quæ ad Sacram. administrationem pertinent, omnes deniq; & quascunq; seculares personas eccl. etiam exemptas, & Regulares extra Monasterium vitam agentes. Hoc igitur nostra publico promulgato Edicto omnes, & singulos certiores facere volumus: nos die octauo huius mensis visitandi initium facere velle eo animo, eoque consilio, vt quantum in nobis est Diuina benignitate adiuti, omni & diligentia, & pietatis, & Pastoralis officij studio in ea incumbamus; quæ ad animarum salutem, ad cultus Diuini rationem, ad Ecclesiarum statum, ad Christianam morum institutionem, ad Cleri, & fidelis populi vitam, atq; officij disciplinam spectare iudicabimus. Quare monemus omnes, & singulos, ad quos earum Ecclesiarum, Monasteriorum, & priorum locorum, quæ diximus, cura, vel gubernatio, vel administratio, vel Missarum, ac Diuinorum officiorum, quæ in ijs prestanda sunt celebratio, aliorum uè munerum iunctio per-

tinet, vt quo die singulas illas Ecclesias, locaq; visitabimus, proferat, ac ostendat nobis, vel ei cui tale munus delegauimus suorum omnium beneficiorum, & sacrorum ordinum titulos, & Ecclesiarum, Capitulorum uè Statuta, Constitutiones, ac obligationum onera, quæ eis imposita sunt. Inueterarium præterea bonorum mobilium, & immobilium, atque eas res omnes ostendant, quæ ad Ecclesiam, aut p̄ loci cultum, apparatus, & ornatum pertinent. Et quæ singuli pro vniuscuiusq; muneris, officijq; ratione ex præscripto Conc. Prouinc. præsto habere tenentur.

Si quis autem cuiusuis ordinis, aut dignitatis sit, aliqua in medium afferre voluerit, quæ ad Dei laudem, Ecclesiarum commodum, & animarum salutem interesse putauerit, eum hortamur in domino, vt omnia ea nobis, vel sermone, vel scripto patefaciat.

Et quoniam ab ijs, quæ alij prestam, initium sumi decet, primum Metropolitanam nostram Ecclesiam visitabimus, ad alias deinde Ecclesias, & loca, quæ diximus, progrediemur, ea seruata ordinis ratione, quæ ad eam rem bene gerendam magis expedire nobis videbitur. Itaque monemus, præcipimus atq; citamus Capitulum Ecclesie nostræ Metropolitanæ, eiusq; Archiepiscopum, Archidiaconum, Præbiterum, Præpositum, Decanum, Canonicos qui ordinarij appellantur Magistrum Cerimoniarum, Notarios, Lectores, Maceconicos, Capellanos, Hostiarios, Clericos, Veglones, & Veglonssas, Patochos, item tres eiusdem Metropolitanæ Ecclesie, Scholares, Confratres, Ministros, ceterosq; singulos, qui nostra Metropolitanæ Eccl. ministrant, vel ministrare debent, vt eo, quem diximus, die octavo sum-

mo mane omnes ad visitationem conueniant, ac sui quisq; beneficij, quod in ea Eccl. obtinet, titulos, dispensationem, Statuta, Constitutiones, Ordines, obligationumq; onera, & alia omnia nobis, vt supra ediximus, exhibeat, in e. q; visitatione, quam statuto iam die aggredimur, etiam si non eo ipso die absoluere poterimus, tãdiu adesse pergat, quoad omnibus ijs, qua ad eã pertinent, quacq; nos necessaria, & opportuna censuerimus, perfectis illam omnino absoluimus.

Et, vt hæc nostra litera Cancellarij nostri, aut Coadiutoris eius manu subscripta, sigilloq; nostro signata, quas Edicti publici vim, ac testimonium habere decernimus, omnib. ijs, quibus ediximus, ac alijs, quorũ ad interest, & in posterum quavis ratione intererit, nota, ac manifesta, plana esse possint, volumus eiusdem nostre Metropol.

Ecclesie, & aliarũ huius Ciuitatis Ecclesiarum, que Collegiata sunt, ac Monasteriorũ vauis affigi, ac relinquere, eosq; omnes quos diximus, eisdẽ ita teneri, vt si illi ipsi personaliter non sint, requisiti, ac citati essent. In quorum testimonium hæc confici, signo nostro muniri iussimus. De eã verò afflictione, quod quibus nos in hac parte Nuntius ad nos referet, in eo fidem illi omnino habebimus. Dat. & c.

Hoc Edictum per mensem, vel etiam breuiori tempore secundum loci qualitatem ante visitationem tam in Ecclesia Cathedrali, quam in singulis ciuitatis, Diocesisq; Ecclesijs, locisq; visitandis, publicandum, ac affigendum est: reprehensibile enim est visitationem ex improviso obire, quod intelligendum est de visitatione generali, vel nisi aliqua legitima causa subfit.

C A P V T I X.

De literis Pastoralibus ad populum.

LITERAE Pastorales de Visitatione, que quidem secundũ populi qualitatem ad eã sunt, ex illis colligi possunt, quæ in Actis Ecclesie Mediolan. habentur, & ex Conc. Prouin. 4. ead. tit. de Visit. Multa etiam ex ijs quæ de fine, seu scopo visitationis supra dicta sunt. Plura verò ex literis Pastoralibus de Visitatione Beatissimi, & sanctissimi D. Nostri D. Clem. VIII. de quo habemus: Cur indies magis letemur, maioresq; gratis Deo agamus, cum eum, nõ que sua sunt: sed que sunt Dei, querere, nõ humanas affectiones, consanguineorumq; commoda sectari, sed in Dei gloria, & cleri, populique disciplina procuranda positũ, & desixum esse in-

telligamus, vt veram, & rectam Põsticatus administrandi rationem, præclaraque exempla sanctissimorum veterum Põsticũ, qui tantam Ecclesie dignitate sua virtute stabilitam, & amplificatam reliquerunt, longa interualla reuocare videntur: sic Deus Sancti, atq; sue longã vitam, atq; perseuerantia donum impartiri dignetur.

Iis autẽ literis præcipue populus inuitandus est, vt eo tẽpore frequẽs sit, & infrequẽdus, vt intelligat, quid sibi in illa agitione agẽdũ sit: & tandem hortãdus ad vberimos visitationis fructũ consequẽdos.

Hæc verò litera duobus festis proximis ante Episcopi aduentum intra missarum solemniam promulgandæ sunt.

Contill.
Prou. 4.
cod.

C A P V T X.

Literæ excitatoriæ ad Vicarios foraneos.

LITERAE excitatoriæ ad Vicarios foraneos, etiam ipsa secundum qualitatem Vicariorum maximè scribendæ sunt: exempli tamen gratia infra scriptæ

pro-

propōnuntur: priores autem, si ab Episcopo, alia si ab inferiori scribantur.

Reuer. Vicari, die 15. huius mensis, nisi quid fortē fecus acciderit, istic diuina ope, atq; auxilio erimus, vt visitationē istius plebis aggrediamur. Et quoniam de tua diligētia multum confidimus, tibi nihil opus est in memoriam redigere, vt hanc ob causam Deo preces facias, ab alijsq; fieri cures: populūq; tibi concredito huius rei gratitū, vt illi atemq; exponas, atque vt huic actioni frequēs intersit, præcipias; ut emq; vt ea, quæ necessaria sunt præpares. Tantum attingemus cupere nos, vt Parochis omnibus, alijsq; Ecclesiasticis significes, pergratum nobis futurum, si quantum in illis erit, operam diligenter dabunt, vt hæc Visitatio fructuosa sit; quemadmodum si contra caderet, permolestum futurum nobis esset. Norim omnes, quæ de victus frugalitate sancita sunt, velle nos vt omnino obseruentur: quod si qui superfluos sumptus in hoc facient, sciant id nobis molestum futurum, nosq; in eos animaduersuros esse. Erimus omnino decem, equos autem septē habebimus. Deus tibi gratia sue munera impertiat. Arimini die, &c.

Et literis eiudem tenoris, vt vidi eam anno præterito, aliquando utebatur præsul ille, doctrina, sanctitate, vigi-

lantia, alijsq; virtutibus, atque officijs Pastoralibus insignis. Ioan. Baptista Castellius Episcopus Ariminen. qui Ecclesiam tuam, quam Ecclesiastica disciplina, atq; pietate mirifice exornauerat, obedientia coactus, relinquens, in Galliam apud Regem Christianissimum Apostolicus internuncius profectus, ibi. celeberrimus maxima dilectissimi populi sui iactura feliciter obiit.

Admodum Reuer. vti frater. Die Sab- bati proxime futuro istic Deo adiuuante adero, vt visitationem istius plebis aggrediar; Non dubito, quin abs te, atque ab alijs Ecclesiasticis hominibus ea præparentur, quæ ad hoc munus rectè ac fructuosè exequendum necessaria sunt, quod mihi sane pergratum accedet. Omnis à vobis diligentia adhibeatur, vt huic actioni populus frequens intersit. Quæ de ratione mensæ frugaliter parandæ sancita sunt, vos obseruaturus esse credo; quod contra si fieret mihi admodum molestum esset. Deū Opt. Max. precor, vt tibi gratia sua munera augeat.

Vbi verò Visitator expedire censuerit, poterit etiam iubere atque præcipere populo, vt sub pœna excommunicationis visitationi intersit; quod tamen raro faciendum arbitror.

Fusc. post alios lib. 1. c. 4. n. 7.

C A P V T X I.

Præparanda ac secum deferenda à Visitatore in Diœcesi.

Plura ex his in instr. visit. fol. ex. i. cum seq.

VISITATOR secum ad vsum visitationis afferat Concil. Trident. Decreta generalia Visitacionis Apo. Acta Eccle siæ Mediolan. Concil. 6. Prouinc. Synod. xj. diœcesanam. Instructione in Visitacionum. Fuscum, & alios auctores de Visitat. Sacramentale. Institutionem de modo procedendi in

delictis, & multis & pœnis, ac pœnitentijs irrogandis Clericis vel laicis, in causis quæ expediri possunt in Visitacione.

Literas parentes sui officij. Alias literas aliquarum facultatum sibi specialiter datarum.

Indicem Vicariorum foraneorum, & eorum facultates.

Indicem plebium, regionum, & pa-

B 3 rochia

rochiarū nominatim suæ Visitationis:

Designationes item, & delineationes singularum regionum visitandarum distinctas.

Visitationes earundem regionū ultimò tempore plene factas.

Memorialia opportuna.

Tabellæ erratorum plures copias.

Varias formulas videlicet.

Reconciliationis Ecclesiæ, & cœmeterij etiam separatim.

Denunciationis excommunicati, & interdicti.

Absolutionis ab excommunicatione solemnī. Relaxationis interdicti.

Præceptorum, seu ordinationum contra Concubinarios, incoffesos, & alios delinquentes.

Sequestrorum varijs formis.

Cautio num præstandarum iuxta qualitatem casuum.

Libellos distribuendos, imagines san-

ctorum, coronas calculos Aue Maria cū indulgentijs. Afferat etiam Visitator quatuor quinternetos distinctos: primum continentem sub breui compendio, quæ dietim occurrūt, aut deferūtur distinctis folijs pro quali bet Parochiali. Secundum vitam, & mores cleri cuiuscunque Parochiæ summatum.

Tertium breue compendium Visitationis, scilicet titulum Ecclesiæ, nomen titularis, redditus ordinarios, & extraordinarios, familiarum, & animarum numerum, & alia huiusmodi. quartum continentē memorialia vrgentium provisionum faciendarum, vt puta, erectio num, dimembrationem, vnionum, sequestrorum, relaxationum, processuum pendentium, fideiussionum, & similia.

Vltimus, quando Episcopus visitat, afferenda sunt etiā, quæ ad Pontificaliū vsum, & pro Sacramenti Confirmationis administratione necessaria sunt.

CAPVT XII.

Præparanda pro Visitatione à Præfecto Collegiatae siue cura animarum.

<p>Piura ex his eliciuntur ex Conc. Prouin. 4. eo. Et ex instr. Vis. fol. 117. cum seq.</p>	Instrumenta.	Fundationis, } Dedicacionis, } Consecrationisue } Ereccionis Collegiatae, } Capituli, cum indice separato illorum decretorum, quæ non seruantur, causis, & impedimentis explicatis.	Ecclesiæ. } Indulgentiarū, } Sacrarum Si puellectiliū } Librorum Ecclesiæ }	priarum ipsius Ecclesiæ. } Reliquiarum } & scribatur, quo tempore, & quibus præsentibus facta sunt.
	Statuta	Capituli, cum indice separato illorum decretorum, quæ non seruantur, causis, & impedimentis explicatis.	Librorum Ecclesiæ }	Index omnium, singularumq; rerum, quæ vel consecrandæ, vel benedicendæ sunt: qui dandus est ante diem Visitationis, Episcopo ita opportunè, vt de certa hora, de alijsque necessarijs deliberare possit.
	Privilegia	Ecclesiæ, & capituli, quæ sint in vfu, & in viridi obseruatiã.	Librorum Ecclesiæ }	Liber in quo descriptæ sunt ordinationes in Visitatione Apostolica, atque in alijs
	Tabella	Consuetudinū, & Rituū } præsertim in diuinis officijs } peculiarium. } Ecclesiasticisq; } funct.	Librorum Ecclesiæ }	Liber in quo descriptæ sunt ordinationes in Visitatione Apostolica, atque in alijs
	Index festorum,	solemnitatumue pro-		

Vbi Visi-
tatio
Aposto-
lica fa-
cta fuit.

alijs Visitationibus facta: causis & im-
pedimentis separatim in folio explica-
tis earum, quæ executioni nondum mā-
data fuerunt.

Indices

RR. D. Præpositi, Canonico-
rum, aliorumq; de Capitu-
lo cum officijs singulorum.
Dignitatum, canonicatum,
& præbendarum, cum titu-
lis, & priuilegijs singula-
rum.
Prædiorum, bonorumuè cū
situ, mensura, finibus, &
alijs circumstantijs.
Vnionum à 40. annis citra
ante Concil. Trident.

Indices

Turium,
Reddi- } ordin. &
tuum, } extraor.
Onerum.
Legatorum. } rū massæ
Annualium. } capituli,
Alienationum. } tum præ-
Locationum ad lon- } bendaru
gum tempus, } separa-
Contractuumq; ali- } tim.
orum omniū, &
Distrahitum.
Vsurpationum.
Litium.
Instrumentorum } ad Eccle-
Scripturarum- } siam spe-
que } ctantiū.
Librorum singulorum eccle-
siasticorum illius Ecclesiæ
impressoꝝ, manuè exa-
ratorum.

Libri

Punctatorum.
Ordinationum capitula-
rium.
Capella- } cum redditibus, &
rum } neribus, ac suppel-
Altariū } lectili propria.

Indices

Beneficiorū, of- } & vbi,
ficialiumuè } & cum
Capel- } Chorialiū } quibus
lano- } Titulariū } habitet.
rum } Mercen. }
Custodum,
Clericorum Ecclesiæ ascripto-
rum.
Cantorū, & Organo sonan-
tium.

Indices

Laicorum omnium in ecclesia-
sticis muneribus aliquam o-
peram præstantium.
Scholarum } quouis nomine
Sodalita- } in illa Eccle-
tiumuè } sia institutarū,
Sepulturarum, & quales, &
quorum sint.

Index

Decretorum Prouinc & dioce-
san. ad Canonicos, & ad Capi-
tulum spectantium, quæ execu-
tioni mandata non fuerunt; vel
alias non obseruantur: causis
quoque & impedimentis expli-
catis.

In promptu etiam singuli Ecclesiasti-
ci habeant pro statu personali in Visita-
tione conficiendo.

Instru-
menta

Ordinum
Prouisionis
Collationis
Præsentationis } si iurif- } be-
Institutionis } pat. sit. } nefi-
Possessionis } cij-
Graduum personalium.
Dispensationes
Facultates quascunque.

Libros & tabellas, quæ in sacristijs af-
figi debent ad præscriptum libri Instr.
& Concil. Prouinc.

Vbi autem cura animarum imminet,
vlteri-

ulterius à Parocho præparanda.

Instru- { Foundationis, seu } Paro-
menta { Erectionis } chiz.

Indi- { Ecclesiasticorum om- }
ces { nium, siue in sacris, }
{ siue in minoribus }
{ constituti sint, cum }
{ habitationibus, vt }
{ supra. }
{ Beneficiorum, & titu- }
{ lorum omnium. }
{ Ecclesiarum etiam si }
{ commendatæ sint. }
{ Monasteriorum cum nu- }
{ mero ibi residentiū, }
{ præcipuè Sacerdo- }
{ tum, & præsertim }
{ Confessariorum. }
{ Oratoriū etiam cam- }
{ pestrium. }
{ Capellarum, seu Cel- }
{ larum. }
{ Sodalitatum, confrat- }
{ riarumque. }
{ Hospitalium. }
{ Locorum operuè piorū. }

Intra fi-
nes Pa-
rochiz
existen-
tium.

Finium Parochiz.

Vnionum à 40. annis citra ante Con-
cil. Trid. in Parochia factarum.

Libri { Status animarum. }
{ Baptizatorum. }
{ Confirmatorum. }
{ Matrimoniorum. }
{ Infirmorum. }
{ Defunctorum. }
{ Parochialis. }
{ Celebrantium. }

Regestum, aut exemplum constitui-
onum Pontificiarum, literarum Pastro-
ralium publicarum, & aliarum huius-
modi ad præscriptum.

Index Decretorum, Prouincialium, &
Diocesanorum, quæ communiter in Pa-

rochia non obseruantur, causis, & impe-
dimentis narratis.

Index separatus eorum, quæ ad vsum,
& ad administrationem sanctissimæ Eu-
charistiæ habet.

Indices { Musicorum, cantorumque. }
{ Organo in quavis Ecclesia so- }
{ nantium. }
{ Puerorum, adolescentiumque }
{ vitæ Ecclesiasticæ discipli- }
{ nam ingredientium. }
{ Laicorum in funeralibus, a- }
{ lijsque officijs, ecclesiasti- }
{ cisue muneribus operam }
{ aliquam præstantium. }
{ Hominum operibus pijs exer- }
{ cendis, aptorum, aut iam de- }
{ ditorum. }
{ Medicorum. }
{ Chirurgorum. }
{ Tonorum, aliorumque artem }
{ medicam exercentium. }
{ Ludimagistrorum, aliaque li- }
{ berales artes profitentium. }
{ Mulierum item docentium. }
{ Notariorum. }
{ Pictorum. }
{ Sculptorum. }
{ Bibliopolarum. }
{ Impressorum. }
{ Cauponariam, aut coenacula- }
{ riam exercentium. }
{ Saltandi, tripudiandi, ac so- }
{ nandi in choreis artem pro- }
{ fitentium, docentiumque. }
{ Opificum, artificumque in sua }
{ Parochia frequentiorum. }
{ Eorum, qui primū ad sanctissi- }
{ mum Eucharistiæ Sacramē- }
{ tum admittendi sunt. }
{ Pupillorum, viduarum, aliō- }
{ rumque verè miserabilium. }
{ Puellarum in periculo existen- }
{ tium. }

Con-

Coniugum inter se disunctorum.

Aut illegitimè coniuictorum.
Har- sis quouis modo suspectorum.

Excommunicatorum.

Interdictorum.

Inconfessorum; &

Eorum, qui in Paschate sanctissimam Eucharistiã non sumpserunt.

Immunitatem Ecclesiasticam impediendum.

Laicorum iure proprio decimam exigentium.

Eorum, qui decimam non solvunt; vbi vniuersaliter solvitur.

Abusum Parochiæ frequentiorum.

Superstitionum.

Publicè, & scandalosè peccantium.

Blasphemorum.

Adulterorum.

Concubinariorum.
concupinatusve suspectorum.

Talis, aleauè ludentium.

Aut istis domicilium exponendum.

qui, vbi peccata publica, nõ sunt, separatum, ac sub sigillo dandi sunt. Synod. xi. quæ ad Visit.

In Dicecesi à Vicario foraneo præparanda. Liber multarum.

Votorum publicorum.

Processionum.

Parochialium, in quibus concio formalis habetur tempore Quadragesimæ, & Adventus.

Parochorum, qui ad concionandum apti non sunt, sed de libro tantum concionantur.

Fines, & distantia parochialium plebis.

In Ecclesia præpositurali capite plebis.

Liber distributionis oleorum sacrorum, & aquæ baptismalis.

Omnes autem pridie illius diei, quo Episcopus visitaturus est; chirographa, ^{vbi Episcopus visitat.} schedulavè in promptu esse curent eorum, qui sanctissimum Confirmationis sacramentum suscepturi sunt, & commatrumque.

Quod autem de sacris reliquijs, indulgentijs, facultatibus, & decretis Visitationum, indumentis, ornamentis, suppellectili ecclesiastica, libris, scriptis, inventarijs, indicibus, foundationibus, redditibus, emolumentis, oneribus, usurpationibus, alienationibusque, titulis etiam beneficiorum, & ordinibus, cæteris denique Rectori, Præfectouè Ecclesiæ præscriptum est, id omne aliorum beneficiorum obtinentes, aut quouis modo, seu nomine administratione, curamvè habentes; & rursus fabricarum Præfecti, & confratriarum, hospitalium, eleemolynarum, locorum, ac operum piorum quouis curatores, cum visitandi erunt, præstent; quatenus eo de genere constitutum villo modo ad ipsos pertineat. Patroni quoque iura patronatus exhibeant.

Hæc de præparatorijs, nunc de Visitatione ipsa dicendum est: & sic ad secundã huius operis partem transcamus.

C PARS

Indices

Indices